

ROZPRAWY.

Uszkodzenie jodeł wywołane przez mszycę.

W ogrodzie botanicznym wyższej szkoły lasowej we Lwowie, zauważono od dłuższego czasu, że niektóre gatunki jodeł ulegają stopniowo wyraźnemu zniekształceniu. Polega ono na tem, że końce pędów szczytowych i bocznych nabrzmiewają pod pączkiem silnie, kora grubieje nadmiernie, obejmuje pączek, który często zanika zupełnie.

Zjawisko to zauważono na dwóch gatunkach: *Abies subalpina* i *Ab. brachyphylla*. Natomiast jodła zwyczajna i *Ab. grandis* nie wykazują żadnych śladów uszkodzeń. W innych jednak miejscowościach, jak donoszą czasopisma niemieckie, zauważono też uszkodzenia i na jodle zwyczajnej.

Przyczyną tego jest według spostrzeżeń naszych, jakoteż innych obserwacyi gatunek mszycy, najprawdopodobniej z rodzaju *Chermes*¹⁾.

Dawniejsi badacze przypisywali to uszkodzenie grzybowi *Nectria cinnabarina*, co jednak okazało się mylne. Fr. Muth sądził, że szkodnikiem jest w tym wypadku mszyca z rodzaju *Phylloxera*. Najnowsze jednak badania zdają się wskazywać na to, że nabrzmiałości wyżej opisane powoduje mszyca *Chermes piceae var. Bouvieri*.

¹⁾ Chołodkowski. Chermes-Gallen auf einer Weisstanne. Zoolog. Anz. Bd. XXVI. str. 258.

Franz Muth. Über die Triebspitzen-Gallen der Abies-Arten. Naturwiss. Zeitschr. f. L. u. F. 1904 str. 436.

Dr. v. Wahl. Noch einmal die Triebspitzengallen von Abies-Arten. Naturwiss. Zeitschr. f. L. u. F. 1905 str. 204.

Dr. Emil Molz. Einige Bemerkungen üb. die d. *Chermes piceae var. Bouvieri* auf *Abies nobilis* hervorgerufenen Triebspitzengallen. Naturw. Zeitschr. f. L. u. F. 1908 str. 151.

Nabrzmiałości te pojawiają się nie tylko bezpośrednio pod pączkiem, ale także wzdłuż pędu, przez co postać całego drzewka ulega znacznemu zdeformowaniu.

Sposób rozwoju i życia tej mszycy nie jest jeszcze bliżej znany. Obserwowano ją w komórkach nabrzmiałości, tudzież na zewnątrz, u nasady szpilek, gdzie zdradza się obfitymi wydzielinami woskowymi.

Szkody przez nią spowodowane mogą być znaczne, młode jodełki są bowiem zupełnie zniszczone, jak wskazuje niżej dołączona rycina przedstawiająca szczyt mło-



Fig. 5.

dej *Abies subalpina* z ogrodu szkoły lasowej we Lwowie. Tak pęd szczytowy, jak pędy boczne są zupełnie szpilek pozbawione, pokrzywione i nieproporcjonalnie zgrubiałe. Szczególniej charakterystyczne są nabrzmiałości pod okółkiem szczytowym i pod okółkiem pędu bocznego (a, a).

Nie znając dokładnie przebiegu życia tej mszycy, trudno na razie mówić o środkach zaradczych, lub tępiących,

byłoby jednak nader pożądanem, aby dla bliższego wyjaśnienia tego ciekawego zjawiska czytelnicy „Sylwana“ zechcieli donieść nam o zdarzających się tego rodzaju uszkodzeniach, nadsyłali pod adresem Redakcyi fotografie, a najlepiej okazy uszkodzeń do zbadania.

S. Sokołowski.
